

Sint Jacob is de heilige Jacobus de Meerdere, vooral bekend als de beschermer van pelgrims naar zijn heiligdom in Compostella en, algemeen, van zeelui. Vandaar dat in het gebied van de Middellandse Zee schepen zeer vaak naar hem werden genoemd – in het Zuiden, vernam ik, komen verder vaak heiligenbeelden op schepen voor ⁵, ¹⁶).

Als ‘opperpelgrim’ was St. Jacob, te voet, met de staf in de hand, met zijn schoudermantel bezet met de St. Jacobsschelpen, aan een huis in de Sint Jacobsstraat in Rotterdam aanwezig ⁶). Jan Claeszoon kreeg echter opdracht hem te paard uit te beelden. Deze Sint-Jacob-op-zijn-schimmel is de beschermheilige van Spanje sinds hij vlak voor de slag bij Clavigo (834 of 844) in de droom verscheen aan koning Ramiro I van Leon en hem de overwinning op de Saracenen beloofde; waaraan hij toevoegde ‘... en opdat er geen ruimte voor twijfel hierover besta, zult gij met uw mannen en zullen ook de Saracenen mij zien, hoe ik standvastig op een wit paard (cf. Openb. 6:2, vdBl) in een witte grootse verschijning een zeer groot wit vaandel voorwaarts draag’. De koning antwoordde met: ‘Help ons, God en Sint Jacob’ – deze laatste woorden, in het Spaans ‘San Jago’, zijn sindsdien de strijdkreet van de Spanjaarden ⁷). De opdracht om Sint Jacob te paarde op de galei aan te brengen zal van de Toledo of de Bossu zijn gekomen ⁸).

Erasmus roterodamus streed, naast Sint Jacob, meer speciaal voor de stad. Bien étonnés? Jacob zal mogelijk Erasmus in dezelfde schuit hebben geduld, omdat hij de vernieling van diens beeld op de Markt een onevenredig zware straf heeft gevonden voor wat deze in zijn *Colloquia* kritisch had geschreven over bedevaarten naar Compostella: beter dan Sint Jacob voor de achtergelaten betrekkingen te laten zorgen was, thuis te blijven en zijn christenplicht als man en vader na te komen ⁹) – wie weet, was de Sint het hierin met Erasmus zelfs eens! Mogelijk hoopten de Bossu en de Toledo in Rotterdam zo de slechte naam die hun soldaten door de moord op Zwart Jan c.s. en het stukschieten van het beeld hadden gekregen, enigszins uit te wissen, en bedoelde de magistraat hetzelfde. Als Lutheraan, waarvoor degenen die het beeld op de Markt vernielden Erasmus uitscholden, hebben beide partijen hem wel niet beschouwd ¹⁰). Het is nu maar de vraag, hoe de Geuzen van Zierikzee hem hebben gezien! Hebben ze hem, toen hij met Sint Jacob hun in handen viel, met deze gelijkop, naar hun gewone behandeling van heiligenbeelden, vernietigd? ¹¹). ‘Het effigie van Erasmus..., dwelcke opte galey gestelt *is geweest*’, ik hoor daarin voorlopig de